

[CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)]
AAN SIBYLLA VAN WÜRTTEMBERG [HÉRICOURT]
4 AUGUSTUS 1668
6673

Antwoord op Sibylla's brief van 2 november 1667 (**6629A**).

Samenvatting: Huygens slaat Sibylla's aanbod om hem stukken van Froberger te sturen af, mede omdat het hem te veel tijd zou kosten een lijst te maken van wat hij reeds bezit. Hoewel hij haar houding, om naar Frobergers wens zijn stukken niet te verspreiden, respecteert, vindt hij toch dat ze Froberger meer eer zou bewijzen door zijn stukken juist wel te verspreiden. Hij heeft een zanger, Francesco [Franz Francken ?], aan huis gehad die jarenlang met Froberger heeft samengewerkt.

Vrijwel zeker niet beantwoord door Sibylla.

Primaire bron: Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLIX, dl. 3, pp. 143-144: afschrift (apograaf).

Vroegere uitgaven: Jonckbloet 1882, nr. 55, pp. 45-46: volledig.

— Worp 6, nr. 6673, p. 234: samenvatting.

— Rasch 1992b, nr. 5, pp. 243-245: volledig, met Engelse samenvatting.

— Rasch 2007, nr. 6673, pp. 1074-1077: volledig, met Nederlandse vertaling.

Namen: Don Juan (Johan Joseph van Oostenrijk); Ferdinand III; Franz Francke; Johann Jacob Froberger; Vergilius.

Plaatsen: Antwerpen; Denemarken; Italië; Rome.

Glossarium: chanter (zingen); clavecin (klavecimbel); composition (muziekstuk); dissonance (dissonantie); harmonique (harmonisch); musicien (musicus); pièce (muziekstuk); production (muziekstuk); *virtuoso* (musicus); voix (stem).

Transcriptie

Copie.

¹À la Princesse-Douarière de Montbéliard.

À La Haye, ce 4ème Aoust 1668.

Madame,

Je supplie très humblement Vostre Altesse de ne croire pas que je remette à luy faire response par deplaisir du refus, que elle pourroit me faire de ²quelques pièces de feu le bon Monsieur Froberger. Cela est fort esloigné de mes intentions, qui n'ont eu autre visée que de vous ³espargner la peine, Madame, de m'escire trop souvent, sur des matières où il ne va que de mon intérêt. Car pour des productions de cest excellent auteur, j'en suis si amplement pourveu, qu'il faudroit bien du papier pour marquer peu de mesures de chasque pièce que je possède, outre que nous avons peu de mains ici capables de bien exécuter ces compositions, qui, comme Vostre Altesse remarque fort bien, ne sçauroyent guères estre touchées proprement que de l'instruction originelle de l'auteur, pourquoy elles ne sçauroyent estre mieux dépositées qu'entre les mains de Vostre Altesse, qui, au tesmoignage du défunct, a esté mieux imbué de son vray génie qu'aucun escolier qu'il ayt jamais fait.

D'ailleurs, Madame, vous vous acquitez avec punctualité de la promesse qu'il a voulu tirer de Vostre Altesse, de ne communiquer ses pièces à personne. Cela est de conscience, mais pour moy, je ne sçay si je serois capable d'en faire autant, voire si je ne me croyrois pas un peu injurieux à la mémoire d'un si grand homme, en cachant la lumière sous le boisseau, qui debvroit et pourroit esclairer toute la terre, et faire jouïr

1. Naam geadresseerde autograaf.

2. <quelques>.

3. <espargner>.

son beau nom de l'immortalité qu'il a méritée. Si on en eust voulu croire à Virgile, et tant d'autres grands hommes, qui ont ordonné en mourant qu'on eust à brusler leurs œuvres, qui vault autant que de les enterrer, le monde se trouveroit dépourveu de forte ⁴belles choses, et quel tort n'auroit on pas aydé à faire à ces excellens auteurs? Je dis franchement, Madame, qu'au lieu d'ensevelir tant de rares productions, je croirois agir en fidèle amy, en les communiquant, jusque par la presse de l'imprimerie à tout l'univers harmonique. Mais Vostre Altesse est trop sage pour avoir besoin de mes advis, et je me soumetts volontiers à ses meilleurs sentimens.

Les jours passés un certain *virtuoso*, nommé Francesco, Alemand de naissance, mais eslevé dans la science à Rome, m'est venu veoir, et, outre son beau talent de très bien chanter à l'Italienne, et d'accompagner sa voix | 144 | sur le clavecin avec beaucoup de sçavoir et de belles dissonnances, qui sont aujourd'huy les délices d'Italie, il m'a esté d'autant plus le bienvenu, qu'il s'est nommé frère intime du Sieur Froberger, ayant longtemps servi ensemble à la cour de l'Empereur, d'où ayant esté tiré en Denemarc, le mauvais paiement qu'il dit y avoir receu, semble l'avoir obligé à chercher quelque meilleure fortune. Je l'ay accompagné de quelqu'adresse à Anvers, croyant qu'il pourra réussir en ce païs-là, si le Prince Don Juan (musicien pour la vie) vient à y arriver, comme on l'attend. Cest homme tesmoignoît assez d'avoir profité de la conversation du Sieur Froberger, donnant fort dans sa méthode et mesme en touchant quelqu'une de ses pièces, du plus haut stile que j'aye encor veu. Je crains de trop importuner Vostre Altesse de ces bagatelles. Je luy baise très humblement les mains, et la supplie de me continuer l'honneur de me croire,

[etc.]

Vertaling

Aan de prinses-douairière van Montbéliard.

Den Haag, 4 augustus 1668.

Mevrouw,

Ik verzoek u nederig niet te willen denken dat ik met antwoorden zo lang heb gewach omdat ik gekwetst zou zijn door uw weigering aangaande enkele stukken van wijlen de heer [Johann Jacob] Froberger. Dat is wel zeer ver van mijn bedoelingen, die er slechts op gericht waren u, mevrouw, de moeite te besparen mij te vaak te moeten schrijven over dingen die alleen mijn belang dienen. Want als het om de scheppingen van deze voortreffelijke componist gaat: ik ben er zo rijkelijk van voorzien, dat er heel wat papier nodig zou zijn om van ieder stuk dat ik in mijn bezit heb enkele maten aan te geven. Bovendien zijn er hier maar weinig mensen die in staat zijn deze composities op de juiste manier te vertolken, die, zoals u terecht opmerkt, zonder de aanwijzingen van de componist dan ook nauwelijks zo vertolkt kunnen worden. Daarom kunnen ze nauwelijks ergens beter op hun plaats zijn dan bij u, die, zoals de overledene heeft opgemerkt, veel beter bent ingewijd in zijn denkwereld dan al zijn andere leerlingen.

Overigens, mevrouw, u houdt zich stipt aan de belofte die hij u heeft laten doen, om aan niemand zijn stukken te geven. Dat is zeer gewetensvol, maar ik zou niet weten of ik daartoe in staat zou zijn, sterker nog, of ik mij niet enigszins onrechtvaardig zou gedragen jegens de nagedachtenis van zo'n groot man, wanneer ik zijn licht onder de korenmaat zou plaatsen, terwijl het toch zou kunnen en moeten schitteren over de gehele aarde, om zijn naam de welverdiende onsterfelijkheid te verschaffen. Als men naar Vergilius had geluisterd, en naar zovele andere groten die hebben bevolen dat na hun overlijden hun werken moesten worden verbrand (hetgeen gelijk staat met ze te begraven), dan zou de wereld veel moois hebben ontbeerd. En welk een onrecht zou men deze voortreffelijke auteurs niet hebben aangedaan! Ik zeg u in alle eerlijkheid, mevrouw, dat ik zou vinden dat ik juist als een trouwe vriend zou handelen wanneer ik deze kunstwerken zou verspreiden, of ze zelfs zou laten drukken, voor alle liefhebbers van de kunst, in plaats van ze weg te stoppen. Maar u bent wijs genoeg om mijn advies niet nodig te hebben, en ik onderwerp me graag aan uw oordeel.

4. <belle>.

Enkele dagen geleden kwam een zekere ^Lvirtuoos,¹ ⁵Francesco genoemd, Duitser van geboorte, die echter het vak leerde in Rome, mij bezoeken, die, behalve vanwege zijn talentvol zingen in het Italiaans en het zich begeleiden op het klavecimbel met kunstigheid en met fraaie dissonanten, die tegenwoordig de aantrekkelijkheden van de Italiaanse muziek zijn, bij mij des te meer welkom was, omdat hij zich [aan mij] voorstelde als een intieme vriend van de heer Froberger, aangezien zij lange tijd tezamen gewerkt hadden aan het hof van de ⁶keizer, waarna hij was vertrokken naar Denemarken. De slechte betaling, die hij daar volgens zijn zeggen kreeg, dwong hem ertoe ergens anders zijn heil te zoeken. Ik heb hem een adres in Antwerpen gegeven in de overtuiging dat hij in dat land daarin wel zal slagen, wanneer Don ⁷Juan (musicus voor het leven) er net zal zijn aangekomen, zoals de ⁸verwachting is. Deze man had zeer veel geleerd van zijn gesprekken met Froberger, en was zeer goed thuis in diens manier van componeren. Hij liet dat blijken door enkele stukken van ⁹hem te spelen, op de verfijndste manier die ik ooit heb gehoord. Maar ik vrees dat ik u met deze beuzelarijen te veel ophoudt. Ik kus u nederig de hand, en verzoek u mij de eer te blijven gunnen te geloven dat ik ben,

[enz.]

5. Deze 'Francesco' wordt door Jonckbloet (p. CXCVIII, met onterechte verwijzing naar Johann Walthers *Musicalisches Lexicon*, 1732) geïdentificeerd met de 'Frantz Francke' die genoemd wordt in het lemma 'Forster Junr.' in Johann Mattheson, *Grundlage einer Ehren-Pforte* (Hamburg 1740), herausgegeben von Max Schneider (Berlijn 1910), p. 74. Deze Franz Francke zou in de periode 1652-1655 in Kopenhagen in dienst zijn geweest, toen Caspar Förster er kapelmeester aan het hof van Frederik III was.

6. Ferdinand III.

7. Johan Josef van Oostenrijk.

8. Huygens verwachting dat Don Juan naar de Spaanse Nederlanden zou komen werd niet bewaarheid.

9. Froberger.